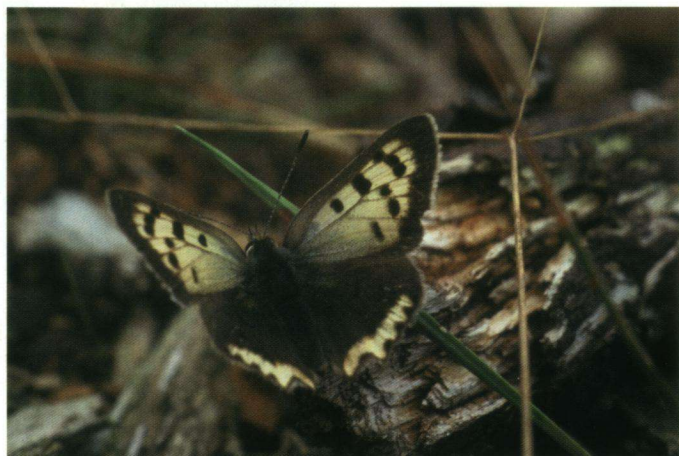

Opmerkelijk

In de loop van het winterhalfjaar, komen bij De Vlinderstichting ongeveer 100.000 vlinderwaarnemingen binnen. Daar hebben we in februari nog niet een compleet overzicht van. Tussen al deze waarnemingen van meestal de wat gewonere soorten van bekende plekken, zitten stevast ook een aantal opmerkelijke waarnemingen. In deze 'Opmerkelijk' een bescheiden greep uit de binnengekomen meldingen en een indruk van bijzonder onderzoek naar de noordse winterjuffer in de Weerribben.

Vlinders in het najaar Het afgelopen najaar leverde weer een aantal late vlinders op. Tot laat in oktober werden bijvoorbeeld nog icarusblauwtjes en boomblauwtjes gemeld. In november kwamen er meerdere meldingen van argusvlinders binnen en begin november werden nog enkele oranje luzernevlinders op de Maasvlakte bij Rotterdam waargenomen. In september waren er weer meldingen van trekkende dagvlinders. Deze trek was merkbaar in het hele land, maar de hoogste aantallen kwamen van de kuststrook. Een waarnemer die op 12 september op de Maasvlakte was, sprak van honderden atalanta's die gedeeltelijk in groepjes naar het zuiden langstrokken.

Kleurvarianten Van een aantal dagvlinders komen naast de normale verschijningsvorm allerlei kleurvarianten voor. Veel vlinderverzamelaars waren in het verleden tuk op het vangen van dergelijke kleurvarianten die af en toe buiten werden waargenomen. De kleine vuurvlinder is een van de meest variabele soorten dagvlinders die we kennen. Een van de kleurvarianten van de kleine vuurvlinder is een vorm met witte tot geelachtige vleugels (forma schmidtii) die af en toe wordt waargenomen. Op 19 september 2002 vonden Jody Ettema en Paul Veenmilet op de heide van Allardsoog vlakbij Bakkeveen in Friesland een kleine vuur-

Een afwijkende kleurvorm van de kleine vuurvlinder waargenomen op de heide van Allardsoog.

Tekst: Dick Groenendijk

Robert Ketelaar

In de Weerribben wordt onderzoek gedaan naar de overwintering van de noordse winterjuffer.

vlinder met lichtgelige vleugels. Groot was de verrassing toen ze de volgende dag op dezelfde plek nog een exemplaar vonden. Op bijgaande foto is dit tweede exemplaar te zien. Deze witte kleurvorm is vrij zeldzaam en wordt bijvoorbeeld door vlinderkenner Lempke in zijn 'Catalogus der Nederlandse macrolepidoptera' ongeveer twintig keer genoemd. Ook nu krijgt De Vlinderstichting nog af en toe een melding, maar twee exemplaren kort na elkaar op hetzelfde terrein is behoorlijk bijzonder.

Waar overwinteren winterjuffers? Bovenstaande vraag lijkt wellicht gemakkelijk te beantwoorden, maar hier is eigenlijk bijna niets van bekend. Winterjuffers zijn de enige soorten libellen in Nederland die als volwassen insect overwinteren. Maar hoe ze dat precies doen is nagenoeg onbekend. In de Weerribben is door een aantal enthousiaste libellenonderzoekers een bijzonder onderzoek gestart. In de nazomer van 2002 werden meer dan 400 noordse winterjuffers gevangen en individueel gemerkt. De bedoeling van het onderzoek is om te achterhalen waar de dieren overwinteren en of ze eitjes afzetten in hetzelfde gebied waar ze zijn opgegroeid of dat ze na de overwintering andere gebieden uitkiezen. Het onderzoek is nog in volle gang, maar heeft - de stand van zaken is van begin december 2002 - al enkele spannende resultaten opgeleverd. Zo was het een grote verrassing dat Peter de Boer (lt Fryske Gea) een gemerkte noordse winterjuffer terugvond. Niet in de Weerribben zelf, maar in de Lindevallei, op 12 kilometer afstand! Het is voor zover bekend de eerste keer dat een gemerkte libel zo ver wordt teruggevonden. Ook werden begin december nog noordse winterjuffers gevonden. Niet alleen werden nog nooit zo laat in het jaar noordse winterjuffers gezien, maar het gaf ook de eerste aanwijzingen voor de plekken van overwintering. Ze zaten op circa tien centimeter hoogte vrijwel onbeweeglijk in de vegetatie tegen een bosrand aan. Mogelijk dat deze dieren hun stekje voor de overwintering al hadden gevonden, maar onderzoek gedurende de rest van de winter en in het komende voorjaar zal vast meer nieuws aan het licht brengen. We blijven nieuwsgierig!